

Aktuell litteratur fra Luther-akademiet i Ratzeburg

AV OLA TJØRHOM

Tallmessig sett er det vel riktig å si at Luther-akademiet i Ratzeburg representerer en fhv. liten gruppe lutheranere. Men pga. en klar kirkelig-konfesjonell og faglig profil samt et høyt aktivitetsnivå, utøver denne gruppen faktisk en viss innflytelse. Tradisjonelt har gruppen hatt god kontakt med deler av det teologiske miljø i Skandinavia. Men selv om enkelte norske teologer fortsatt jevnlig deltar på akademiets arrangementer, må det vel sies at dets arbeid ikke er så godt kjent her til lands som det burde være.

For de som måtte ønske det, er det imidlertid mulig å danne seg et visst bilde av Luther-akademiet ved å lese de bind som til nå har kommet ut i dets skriftserie – en serie som utgis i samarbeid med Martin Luther-Verlag i Erlangen. Det dreier seg om fire bind som alle inneholder foredrag og andre bidrag fra konsultasjoner i akademiets regi. De fire bøkene er fhv. beskjedne i omfang, men inneholder en rekke aktuelle og lærerike bidrag. I denne forbindelse vil vi legge hovedvekten på to av bindene. Det ene handler om kirkelig enhet, det andre om aktuelle misjonsteologiske problemer.

Darstellung und Grenzen der Sichtbaren Einheit der Kirche. Veröffentlichungen der Luther-Akademie e. V. Ratzeburg, Bd. 4. (Martin Luther-Verlag, Erlangen 1982)

De aller fleste bidragene i denne boka preges av en klar overbevisning om økumenikkens nødvendighet, samtidig som det slås fast at det økumeniske arbeid ikke må gå på tvers av, men sammen med arbeidet for å styrke kirken som en sann, apostolisk kirke. I denne forbindelse er det særlig økumenikkens ekklesiologiske implikasjoner som settes på dagsordenen – et felt som er av uhyre stor betydning for den økumeniske teologi, men hvor det samtidig synes å herske en viss uklarhet og ambivalens innenfor dagens økumenikk.

Blant bokas mange spennende og lærerike bidrag, finner vi en ar-

tikkel av Torleiv Austad hvor forfatteren innledningsvis slår fast at kirkesplittelsen for alvor setter inn med heresien. Der hvor den sanne kirke er, finnes også den ene kirke – og omvendt. Vår oppgave er å manifestere denne grunnleggende enhet som dypest sett har sin forankring i den ene Gud. Ca VII's «notae ecclesiae» – som samtidig er kriterier på kirkelig enhet – må ikke identifiseres med ordlyden i de lutherske bekjennelsesskrifter, men dreier seg om «eine gemeinsame Wiederentdeckung des schriftgemässen Evangeliums in Wort und Sakramente». Dette konkretiserer Austad ved å gi sin – noe betingede – støtte til enhetskonsepsjonen «enhet i forsonet mangfold», nærmere presisert som «bekennende Einheit in der Verschiedenheit». (Jeg ser selvsagt poenget med denne presiseringen, men lurer likevel på om ikke dette anliggendet er tilstrekkelig ivaretatt i de fleste utgaver av denne modellen – som en nærmest nødvendig implikasjon?) Alt i alt leverer Austad her et godt utkast til et program for en kirkelig økumenikk.

Ellers skriver biskop em. og mangeårig medlem av den internasjonale katolsk-lutherske kommisjon Hermann Dietzfelbinger om de katolsk-lutherske samtalen. Han vurderer kommisjonens nattverddokument (Das Herrenmahl) særlig positivt. Når det gjelder den såkalte messeofferlæren, gir Dietzfelbinger sin tilslutning til den katolske teolog Theodor Schneider, som hevder at det gir et misvisende bilde av katolsk teologi når det hevdes at «die Kirche opfert Christus», for «dieser Satz trifft nur mit Hilfe einer umständlichen Interpretation die gemeinte Wahrheit und ist in seiner naheliegenden, vordergründigen Sinne falsch». «Skinnuenighet» kan følgelig være en like stor fare som «skinnenighet».

Boka består forøvrig av bidrag av finnen Risto Cantell, professor Reinhard Slenczka fra Erlangen og nåværende Faith and Order-direktør Günther Gassmann. Generelt sett representerer den en kombinasjon av en konfesjonell-luthersk forankret kirkelig identitet og økumenisk åpenhet og engasjement – en kombinasjon som burde være av stor interesse her til lands, som et alternativ til den form for konservativ-konfesjonell teologi som i praksis fungerer antiøkumenisk.

Lutherische Beiträge zur Missio Dei. Veröffentlichungen der Luther-Akademie e.V. Ratzeburg, Bd. 3. (Martin Luther-Verlag, Erlangen 1982)

Denne boka, som også består av bidrag fra en konferanse i Ratze-

burg-akademiets regi – i samarbeid med Finska Missionsällskapet, er konsentrert om de fire følgende emnekretser: Misjon og frelses-historie, misjon om Guds rike, misjonens ekklesiologi og missiologiske utfordringer for verdenslutherdommen. Siktemålet med konferansen var å presentere ansatser til en luthersk misjonsteologi. Når boka som helhet betraktet kanskje ikke makter å oppfylle denne målsettingen fullt ut, skyldes det etter min mening at enkelte av bidragsyterne bare har listet opp en rekke sentrale lutherske dogmatiske loci uten å gi disse en naturlig innordning i en missiologisk helhetstenkning. Ofte kan nok det hele minne mer om et – i for seg både dekkende og nyttig – kompendium i luthersk teologi. Men en omfattende og helhetlig luthersk misjonsteologi har det ikke blitt – ihvertfall ikke enda. Og det var vel heller ikke å vente at en konferanserapport/artikkelsamling skulle kunne innfri en så pass ambisiøs målsetting.

Det trekkes allikevel fram en lang rekke punkter som vil være av helt avgjørende betydning for luthersk misjonsteologi såvel som for missiologien overhodet. Jeg tenker her på det som sies om misjonens frelseshistoriske forankring og sikte (contra en «politisert» og «sekularisert» misjonstenkning), misjonens soteriologiske og eskatologiske intensjon, (contra de mange moderne «pseudoeskatologier»), lov-evangelium-dialektikken og den lutherske rettferdiggjørelseslæres betydning for misjonsforkynnelsen, samt en rett forstått tore-gimentslære og dens missiologiske relevans. Professor Ingemar Øberg fra Misjonshøyskolen i Stavanger har i sin artikkel om misjonsdimensjonen hos Luther og i de lutherske bekjenneselskriftenes gitt en nyttig og lærerik oppsummering av disse vesentlige momentene til en luthersk misjonsteologi.

Både Øberg og professor Oswald Bayer fra Tübingen peker på misjonens kirkelige forankring og sikte – et moment som nok også vil kunne fungere som et kritisk apropos til deler av evangelisk-luthersk misjonsvirksomhet. I motsetning til pdes. en pietistisk influert «Kirchevergessenheit» og pdas. en funksjonalistisk, ofte politisert ekklesiologi peker de begge på kirken som en «creatura verbi» – eller, for å si det med Øberg, som «eine Persongemeinschaft um das Wort und die Sakramente». Her inkluderes både kirkens personale og dens institusjonale dimensjon, i overensstemmelse med Ernst Kinders banebrytende verk «Der evangelische Glaube und die Kirche».

Blant bokas andre bidragsytere finner vi den finske nytestament-

ler Jukka Thurén, misjonsdirektør August Kimme, George Posfay fra Det Lutherske Verdensforbund og sokneprest L. G. Terray, Råde. Forfatterne makter som nevnt ikke å presentere en helhetlig luthersk misjonsteologi, men de trekker fram en lang rekke verdifulle ansatser som venter på videre bearbeidelse. At det finnes et stort behov for et luthersk engasjement innenfor dagens misjonsteologi, kan det neppe herske tvil om.

La meg til slutt bare kort få nevne de to ytterligere bindene som til nå foreligger i Luther-akademiets skriftserie:

- *Möglichkeiten und Grenzen eine Revision des Luthertextes. Veröffentlichungen . . .* Bd. 1, Erlangen 1980. (Blant bidragsyterne finner vi Gottfried Voigt, K.H. Rengstorf og Birgit Stolt. Artiklene handler stort sett om problemer i tilknytning til bibeloversettelsesarbeid, spesielt mht. kritiske kommentarer til det såkalte «Luther-NT 1975».)
- *Luther und die Bekenntnisschriften. Veröffentlichungen . . .*, Bd. 2, Erlangen 1981. (Her dreier det seg om bidrag fra en konferanse som ble arrangert i 1978 som et ledd i forberedelsene til Augustana-jubiléet i 1980. I boka finnes det svært lærerike bidrag av bl.a. Leiv Aalen, Albrecht Peters og Bengt Hägglund. Den katolske Luther-forskeren Peter Manns begrunner sin tese om at CA-jubiléet vil kunne bli utnyttet til å bedrive «ein ökumenik auf Kosten Luthers» med å vise til at Luther i forbindelse med sitt opphold på Koburg ikke ble holdt tilstrekkelig informert om det som skjedde på riksdagen i Augsburg og følgelig ikke uten videre kan tas til inntekt for CA, som i mangt og meget preges mer av Melanchtons berømte «Leisetreteri»).

Begge disse bøkene, kanskje spesielt den siste, burde være av stor interesse for teologer med en konfesjonell-luthersk, men samtidig åpen økumenisk profil også her til lands.